

Напрямок 1. Загальна педагогіка

Корінна Г.О.

кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти,

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини,

м. Умань, Україна

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Сьогодні стратегія модернізації дошкільної освіти потребує підготовки педагогічних кадрів для дошкільних закладів, адже це перша освітня ланка, від якої залежить рівень освіченості і вихованості майбутнього покоління. Готовність до педагогічної діяльності майбутнього вихователя визначається, перш за все, у забезпеченні високих результатів самої педагогічної роботи й включає в себе сукупність знань, умінь та навичок необхідних для організації педагогічного процесу, професійну спрямованість психічних процесів, здатність вирішувати педагогічні завдання, здатність бачити перспективи розвитку у своїй роботі, прагнення до самовдосконалення.

Проблема підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до професійної діяльності привернула увагу науковців у останні десятиліття ХХ століття. Вона вивчається в контексті розвитку в дошкільників різних якостей особистості, свідомості, мислення, поведінки, спілкування і діяльності. Основні аспекти цієї підготовки розробляються у зв'язку з формуванням у майбутніх вихователів компетентності і готовності до вирішення завдань з певних напрямів виховання дітей у дошкільних навчальних закладах. При цьому орієнтирами виступають вимоги програм дошкільної освіти, забезпечення наступності між дошкільною і початковою ланками освіти, збереження здоров'я дітей, їх фізичного, психічного та соціального розвитку. Лише окремі дослідження спрямовані на урахування й подолання в процесі навчання і виховання дошкільників впливу зовнішнього соціального та

культурного середовища, того духовного простору, що утворює реальний контекст для професійної діяльності вихователя і життєдіяльності його вихованців [1, с. 8].

У наукових дослідженнях проблема підготовки професійних працівників дошкільних закладів розглядається за такими напрямками: визначення професіограми майбутнього фахівця (Е. Аланько, Л. Поздняк, Л. Попова, Л. Семушина); формування педагогічних вмінь (О. Горбова, О. Драгунова, І. Єрофєєва, У. Ібрагімова, М. Ковардакова, М. Кожанова, Л. Самборенко); вплив педагогічної практики на професійне становлення студентів (Л. Павлова, К. Прахова, Н. Пінчук); особливості підготовки до професійної діяльності (Є. Давиткіна, С. Єзопова, Н. Колосова, А. Морозова, Л. Поздняк, Л. Попова, І. Тимофєєва та ін.).

Теоретичні аспекти дослідження проблеми педагогічної підготовки висвітлені в працях О. Абдуліної, С. Архангельського, Ю. Бабанського, В. Беспалько, А. Дмитрієва, Н. Кузьміной, Ю. Кулюткіна, Н. Нікандрова, В. Сластьоніна, Т. Шиамової, А. Щербакова та ін.. Науковці обґрунтували процес формування у студентів загальнопедагогічних вмінь та навичок та розкрили закономірності підготовки спеціалістів до різних напрямів навчально-виховної роботи.

Помітний доробок щодо аналізу проблеми професійної підготовки кадрів для системи дошкільної освіти належить таким дослідникам як Л. Артемова, Г. Біленька, Л. Загородня, І. Луценко, М. Машовець, Т. Поніманська, С. Попиченко та інші.

Отже, на сучасному етапі розвитку дошкільної освіти доцільно посилити увагу щодо підготовки майбутніх вихователів, адже саме їм належить виконувати завдання, які перед ними ставить суспільство у сфері дошкільного виховання майбутнього покоління, зокрема: формування фізично здорової, гармонійно розвинутої особистості з високими морально-етичними якостями, її здібностей, нахилів, інтересів, що дасть змогу виконувати функції носія культури, активного суб'єкта соціальних відносин, здатного до навчання в

освітніх закладах, подальшого саморозвитку та самореалізації. Виконання таких завдань потребує потужних змін у підготовці вихователів дошкільних закладів, зосередження уваги на озброєнні їх необхідними знаннями, вміннями та навичками.

Сучасний педагог повинен не лише засвоїти знання з теорії навчання і виховання, психології, методик викладання окремих предметів, оволодіти комплексом професійних педагогічних умінь, але й приймати активну участь у соціальному житті. Те, наскільки цілеспрямовано педагог сам задіяний у систему соціальних зв'язків, наскільки вдало засвоює і збагачує досвід своїх попередників, зумовлює його потенційні можливості як суб'єкта соціалізації дитини [5, с. 5].

Формування науково-пізнавальних інтересів студентської молоді здійснюється передусім на основі системи ціннісних орієнтацій, яка вміщує певні поняття, норми, ідеали молоді людини, що визначають її світоглядні позиції, орієнтири у довкіллі, суспільному та науковому житті. Така система ціннісних вартостей педагога не є незмінною, а формується протягом усього життя під впливом різних об'єктивних і особистісних чинників. Очевидно, що носієм суб'єктивного фактора у формуванні наукового світогляду та ціннісних орієнтацій студентської молоді є її ознайомлення з науковою літературою з різних галузей науки, з сутністю наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, активна участь у різноманітних науково-практичних конференціях, семінарах, олімпіадах. На основі такої суспільно-наукової діяльності формується власний науково-дослідницький досвід майбутнього спеціаліста.

Дослідницькі навички у майбутніх спеціалістів дошкільних закладів формуються і на основі вивчення дисциплін за вибором. Така підготовка студентів передбачає засвоєння певної системи знань з наукової проблеми, адже дошкільному педагогу важливо розуміти процес відбору та систематизації знань для дитини-дошкільника; бачити систему зв'язків та залежностей у

довкіллі, природі, соціальному житті та вміти донести її до свідомості дитини [4, с. 3].

Водночас традиційна система підготовки студентів факультетів дошкільної освіти до професійної діяльності не повною мірою враховує актуальні проблеми і соціальні орієнтири сучасного суспільства, зокрема виникає суперечність між потребами навчально-виховного процесу і недостатньою професійною компетентністю педагога.

У процесі підготовки майбутніх вихователів має місце низка суперечностей між:

- зростаючими вимогами сьогодення до професійного рівня підготовки вихователя і його недостатньою підготовленістю;
- необхідністю якісної підготовки фахівців і рівнем організації навчального процесу у вищій школі;
- традиційною системою підготовки майбутніх вихователів і практикою роботи з батьками з морального виховання старших дошкільників.

Відтак, виникає проблема підготовки майбутнього вихователя до професійної діяльності відповідно до сучасних запитів професійно-педагогічної діяльності в Україні [3, с. 3].

Враховуючи принципово нові вимоги до педагогічних кадрів, що полягають у мобільності професійної підготовки, особистісній реалізації, творчому вирішенні професійно-практичних проблем важливими завданнями підготовки майбутнього вихователя виступають:

- формування педагога дошкільного фаху як представника певної культури на основі засвоєння культурних здобутків людства та нації, з високим рівнем духовних надбань, світоглядними позиціями, професійними морально-етичними, оздоровчими поведінковими навичками і особистісними потребами та переконаннями у першочерговості реалізації оздоровчих завдань;
- оволодіння ним не стільки системою знань, фахових умінь і навичок, скільки уміннями їх творчо та оперативно реалізовувати у професійній діяльності задля забезпечення сприятливих передумов для збереження та

зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку, впровадження в систему дошкільної освіти оздоровчої парадигми;

- формування потреби у самоактуалізації, професійному самовдосконаленні та самоосвіті задля компетентного вирішення оздоровчих завдань у царині дошкільної освіти [2, с. 8].

Таким чином, професійна підготовка фахівців дошкільних установ характеризується адаптацією в умовах педагогічної діяльності; здійсненням особистісної та професійної самореалізації; здатністю працювати з дітьми в процесі навчання і виховання та осмислювати власну діяльність з наукових позицій; готовністю до творчого дослідницького пошуку.

Література:

1. Бахіча Е. Е. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до професійної діяльності в полікультурному середовищі Криму: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка» / Е. Е. Бахіча. – Одеса, 2011 – 21 с.

2. Богініч О. Л. Шляхи вдосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти [електронний ресурс] / О. Л. Богініч // Педагогічні видання / е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку» / Архів номерів / Випуск №1 [2008] – Режим доступу: http://www.intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/

3. Залізняк А. М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. М. Залізняк. – Київ, 2009 – 22 с.

4. Рогальська Н.В. Педагогічний супровід наукової діяльності студентів / Н. В. Рогальська. – Умань: РВЦ «Софія», 2007. – 102 с.

5. Сайко Н. О. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку: дис. на здобуття наук,

ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Сайко Наталія Олександрівна. – Полтава,
2004. – 268 с.